

Група НАФТОГАЗ
Звіт про управління

За результатами 2018 року

ЗМІСТ

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ	3
2. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ	6
3. ЛІКВІДНІСТЬ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	8
4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	9
Інвестиції в енергоефективність	10
Безпека праці.....	10
5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА КАДРОВА ПОЛІТИКА.....	12
Робота з персоналом.....	12
Взаємодія з місцевими громадами	13
6. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	14

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ

До змісту

Акціонерне товариство „Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” (надалі – „Нафтогаз України”, „Материнська компанія” або „Компанія”) було засноване у 1998 році згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.98 №747.

Нафтогаз України та його дочірні підприємства (надалі разом – „Група“) знаходяться у власності держави Україна. Кабінет Міністрів України здійснює функції управління корпоративними правами держави та здійснює повноваження загальних зборів акціонерів та призначає незалежну Наглядову раду, яка контролює і регулює діяльність Правління.

Нафтогаз України є вертикально інтегрованою нафтогазовою компанією, яка здійснює повний цикл операцій із розвідки та розробки нафтогазових родовищ, експлуатаційного та розвідувального буріння, транспортування та зберігання нафти і газу, продажу та постачання природного газу та нафтопродуктів споживачам.

Компанія володіє частками у різних підприємствах, які формують національну систему із виробництва, переробки, постачання, розподілу, оптової та роздрібною торгівлі, транспортування і зберігання природного газу, газового конденсату та нафти.

Більш детальну інформацію щодо опису діяльності наведено у Примітках 1 та 3 до консолідованої фінансової звітності Компанії.

У 2018 році Група перейшла до нового етапу свого розвитку – організаційної трансформації. Успішна трансформація має на меті розкриття потенціалу Групи та збільшення її вартості за рахунок впровадження стратегічних ініціатив, включаючи але не обмежуючись наступними:

- збільшення обсягів видобутку природного газу як за рахунок розширення власних потужностей, так і за рахунок залучення партнерів,
- досягнення повної лібералізації газового ринку в Україні та скасування режиму ПСО разом з впровадженням повної монетизації субсидій,
- забезпечення планомірного та вчасного відокремлення діяльності з транспортування природного газу для збереження транзитних потоків через територію України та підвищення ефективності газового ринку в Україні,
- постачання природного газу кінцевому споживачеві з найвищим рівнем сервісу, одночасно з підвищенням прозорості та ефективності конкуренції на газовому ринку,
- вхід до ринку послуг з енергоефективності і надання відповідних послуг домогосподарствам,
- модернізація інфраструктури, автоматизація процесів і підвищення операційної ефективності бізнесу,
- створення технічного дивізіону з метою централізованого управління складними інвестиційними проектами,
- продовження реформування системи корпоративного управління.

З метою досягнення поставлених цілей, керівництво Групи розпочало впровадження нової організаційної моделі, що розмежовує дивізіони, допоміжних та корпоративних функцій на основі аналізу наявних процесів та ресурсів. Дивізіони об'єднують основні напрямки діяльності, що є найбільшою цінністю Групи, і сфокусовані на досягненні операційних цілей. Допоміжні та корпоративні функції мають на меті підтримку діяльності дивізіонів з метою максимізації вартості Групи.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ (Продовження)

Так, основні напрямки діяльності було розмежовано на чотири основні дивізіони: Інтегрований газовий бізнес, Транспортування та зберігання природного газу, Транспортування та переробка нафти, Транзит природного газу. Допоміжна функція у вигляді Технічного дивізіону має служити внутрішнім підрядником для основних дивізіонів. Група також виділяє окремо нові напрямки діяльності: енергоефективність та відновлювані джерела енергії.

Протягом першого кварталу 2019 року Наглядовою радою Компанії було затверджено створення дивізіонів Інтегрованого газового бізнесу, Транспортування та переробка нафти, а також Технічного дивізіону. Керівники цих дивізіонів також презентували п'ятирічні бізнес плани дивізіонів і стратегічні ініціативи.

Дивізіон Інтегрованого газового бізнесу охоплює діяльність з видобутку, імпорту, продажу та постачання природного газу Групи. Серед основних завдань дивізіону: збільшення обсягів видобутку природного газу, побудова гнучкої системи організації виробництва, побудова роздрібного бізнесу з постачання газу, отримання компенсації за виконання ПСО (Примітка 2 до консолідованої фінансової звітності).

Дивізіон Транспортування та переробки нафти об'єднав всі операції Групи з імпорту/експорту, транспортування, продажу та постачання нафти, продуктів переробки природного газу та газового конденсату та відповідних послуг. Цей дивізіон сфокусований на наступних цілях:

- у сегменті транспортування: забезпечення безпеки та безперебійності постачання, а також підтримки технічного стану трубопроводів та залізничного парку з транспортування скрапленого газу,
- у сегменті постачання: висока ефективність управління операціями з переробки та оптимізація напрямків продажу, у тому числі у продажі стисненого природного газу через мережу заправокних станцій.

Так само, як і дивізіон Інтегрованого газового бізнесу, дивізіон Транспортування та переробка нафти передає у підряд виконання всіх проектів з капітальних інвестицій до Технічного дивізіону.

Технічний дивізіон має об'єднати напрямки досліджень та розробки, виконання проектів капітальних інвестицій, включаючи інжинірингові послуги та проведення процедур закупівель. Цей дивізіон має бути центром технічної експертизи у Групі Нафтогаз, підтримуючи та захищаючи цінність кожного дивізіону та Групи в цілому.

Дивізіон Транспортування та зберігання природного газу включає діяльність з транспортування та зберігання природного газу на території України. Він має забезпечувати безпеку транспортування та зберігання природного газу разом із достатнім рівнем прибутку у цих видах діяльності у процесі інтеграції інфраструктури української газотранспортної системи до європейської системи. Створення цього дивізіону планується у 2019 році. Дивізіон має бути побудований на базі активів і процесів АТ «Укртрансгаз», акції якого наразі на 100% належать Компанії. АТ «Укртрансгаз» є відповідальним за безпечне та безперебійне транспортування природного газу, підтримку та розвиток української газотранспортної системи. АТ «Укртрансгаз» також володіє та оперує однією з найбільших систем підземних газосховищ, що включає 12 сховищ, розташованих на материковій частині України із загальною потужністю 31 мільярд кубічних метрів. Ключовим завданням дивізіону на даний момент є відокремлення діяльності з транспортування природного газу відповідно до умов Третього Енергопакету ЄС. На даний момент АТ «Укртрансгаз» знаходиться у процесі впровадження детального плану відокремлення, що було розроблено за участю міжнародної консультативної компанії PwC Polska z.o.o. Відокремлення має бути завершено на початку 2020 року, після закінчення терміну дії контракту між Компанією та ПАТ «Газпром».

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ (Продовження)

У 2018 році перший етап цього плану було виконано: створено філію „Оператор підземних газосховищ” АТ „Укртрансгаз”. Одними з найбільших викликів у діяльності зі зберігання природного газу є підвищення ефективності використання підземних газосховищ, у тому числі за рахунок виведення з експлуатації неефективних об’єктів, а також впровадження економічно обґрунтованих тарифів на послуги зберігання. Результати 2018 року ілюструють, що діяльність зі зберігання природного газу залишається збитковою, що підтверджує факт щодо невідповідності тарифів.

Транзит природного газу територією України розглядається Групою як окремий напрямок діяльності, який наразі є найбільшим сегментом за розміром виручки: 28% виручки Групи у 2018 році. Українська газотранспортна система забезпечувала безперебійне та надійне надання послуг з транзиту навіть під час кризи березня 2018 року, спричиненого діями ПАТ „Газпром”, а саме порушенням ним умов контрактів 2009 року та рішень Стокгольмського трибуналу. Станом на дату цього звіту між Групою та ПАТ „Газпром” відсутні домовленості щодо транзиту після 2019 року. Компанією підготовлено новий позов проти ПАТ „Газпром” щодо перегляду ставки транзиту в 2018-2019 роках з очікуваною сумою компенсації в розмірі 11,6 млрд дол.США, що в тому числі враховує нульові обсяги транзиту з 2020 року (Примітка 22 до консолідованої фінансової звітності).

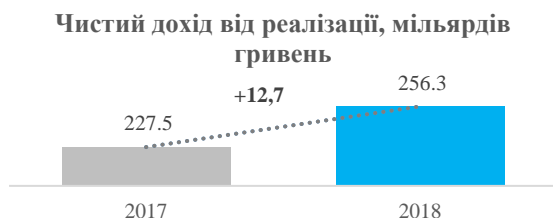
Протягом 2018 року Російська Федерація та її партнери здійснили низку послідовних кроків, які наблизили реалізацію проєктів „Північний Потік 2” та „Турецький потік”. Наразі введення даних газопроводів в експлуатацію очікується до кінця 2019 року, що разом з відсутністю домовленостей щодо умов транзиту після 2019 року створює високі ризики припинення транзиту російського газу з 2020 року. Останній раунд трьохсторонніх перемовин між Україною, Російською Федерацією та ЄС пройшов в січні 2019 року, наступний раунд попередньо запланований на травень 2019 року. Під час останніх перемовин українська сторона була відкрита до обговорення пропозицій із транзиту російського газу в майбутньому – з урахуванням того, що новий контракт має базуватися на нормах європейського та українського права. Однак російська сторона по суті висунула вимогу щодо скасування рішень Стокгольмського арбітражу як передумову для укладення нової угоди про транзит, що є неприйнятним для української сторони.

Керівництво Групи продовжує впровадження ініціатив з підвищення ефективності діяльності та вважає, що ці дії відбуваються за узгодженим графіком та відповідають інтересам всіх сторін, що їх долучено до процесу трансформації.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ

До змісту

За результатами 2018 року Група визнала чистий дохід у розмірі 256,3 млрд.грн., що вище показника 2017 року на 12,7%. На загальний приріст доходів у 2018 році в основному вплинув дохід від продажу та постачання природного газу, що збільшився на 21,8%.

Як і у попередніх періодах, в структурі доходів Групи суттєву частину займають доходи від продажу та постачання природного газу (42,3% доходів Групи за 2018 рік) та доходи від транзиту газу (28,2% доходів Групи за 2018 рік).

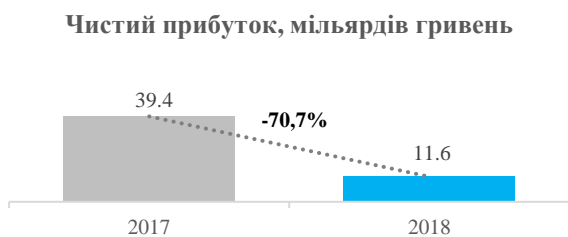

У 2018 році собівартість реалізованої продукції збільшилась на 13,8%, одним із факторів є збільшення середньозваженої ціни газу у результаті зміни вартості закупівлі на Європейському ринку. Доля собівартості природного газу у загальній собівартості реалізованої продукції складає 36,2%, доля амортизаційних відрахувань 24,3%, а податки у складі собівартості становлять 26,2%.

Фінансовий результат від операційної діяльності Групи зменшився на 34,1 мільярд гривень в основному за рахунок ефектів, визнаних за результатами остаточних рішень Стокгольмського Арбітражу у 2017 та 2018 роках: у 2017 році було відображено 12,6 мільярдів гривень як додатковий операційних дохід, а у березні 2018 року визнано 4,8 мільярдів гривень витрат, пов'язаних з

ПДВ на компенсацію згідно Арбітражу щодо транзиту природного газу (Примітки 18 та 22 до консолідованої фінансової звітності). Крім того, у 2018 році Групі визнала витрати щодо судового рішення у сумі 10,6 мільярдів гривень, виконання якого очікується у 2019 році. Також, витрати з нарахування резерву на знецінення дебіторської заборгованості у 2018 році збільшились на 7,0 мільярдів гривень порівняно з 2017 роком, що пов'язано з погіршенням сплати дебіторської заборгованості за послуги балансування, а також переходом Групи на обчислення резерву на знецінення дебіторської заборгованості згідно Міжнародного стандарту фінансової звітності 9 „Фінансові інструменти” (Примітка 28 до консолідованої фінансової звітності). та витрат на створення забезпечень за судовими позовами у сумі 10,6 млрд. грн.

На зменшення чистого прибутку окрім зміни в операційних результатах, що їх описано вище, також вплинуло зменшення фінансових витрат та витрат з податку на прибуток. Часткове погашення зобов'язань за позиками призвело до зменшення фінансових витрат на 2,1 мільярдів гривень у 2018 році порівняно з 2017 роком. Витрати з

поточного податку на прибуток зменшились на 2,9 млрд. грн. у 2018 році порівняно з 2017 роком як результат зменшення фінансового результату до оподаткування.

1. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ (Продовження)

Активи

Майже 72% активів Групи у 2018 році відносяться до основних засобів, з яких найбільш суттєвими за вартістю є буферний газ (42,9% вартості основних засобів Групи), нафтогазовидобувні активи (21,9% вартості основних засобів Групи) та газотранспортна система (19,8% вартості основних засобів Групи). На зменшення загальної вартості основних засобів у 2018 році в більшій мірі вплинуло зменшення корисності активів газотранспортної системи на 71,0 мільярд гривень.

Оборотні активи станом на 31 грудня 2018 року зменшились на 61,1 мільярд гривень, здебільшого внаслідок визнання у 2017 році заборгованості згідно рішення Стокгольмського арбітражу у сумі 57,1 мільярдів гривень, щодо якої було проведено взаємозалік у лютому 2018 року (Примітка 10 до консолідованої фінансової звітності). Також, за 2018 рік зросла вартість дебіторської заборгованості за природний газ на 4,2 мільярди гривень, що пов'язано зі зростанням цін на газ для всіх категорій, а також недостатнім фінансуванням субсидій з державного бюджету.

Власний капітал

Зменшення власного капіталу у 2018 році у порівнянні з 2017 роком є результатом визнання знецінення основних засобів, що частково було компенсовано отриманням чистого прибутку.

3. ЛІКВІДНІСТЬ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

До змісту

Грошовий потік

Рух коштів від операційної діяльності, за 2018 рік становить 71,6 мільярд гривень, що на 1,5% вище за показник 2017 року.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності за 2018 рік збільшився на 87,2% у порівнянні з 2017 роком, в основному за рахунок більших інвестицій у розвиток видобутку природного газу. Значний обсяг інвестицій обумовлений тим, що компенсація природного виснаження діючих родовищ АТ „Укргазвидобування” потребує значно вищих витрат для підтримки рівня видобутку.

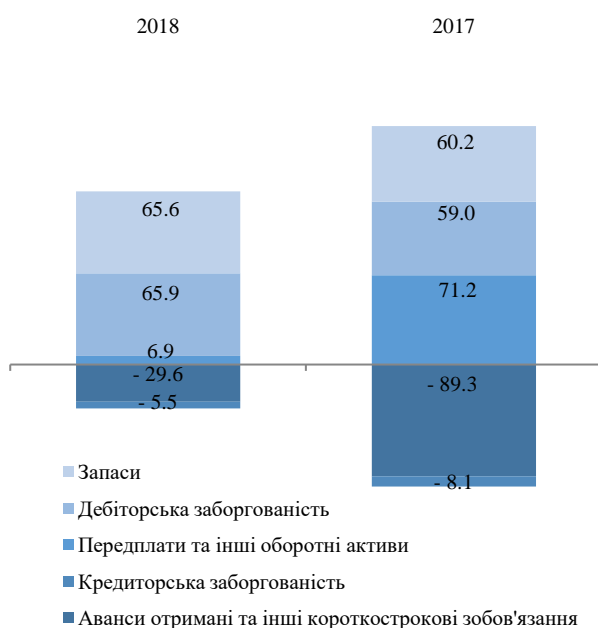
Рух коштів Групи Нафтогаз у результаті фінансової діяльності зменшився на 2,8%. Зменшення витрат на відсотки відбулось внаслідок зменшення зобов'язань за договорами позик. Також, виплата за позиками у 2018 році була меншою порівняно з 2017 роком, у тому числі за рахунок пролонгації термінів за певними зобов'язаннями. Разом з тим, виплата дивідендів до державного бюджету у 2018 році зросла більше ніж вдвічі у 2018 році порівняно з минулим роком, і склала 29,5 мільярдів гривень.

У 2018 році Група Нафтогаз залишилась найбільшим в Україні платником податків. За цей рік Група сплатила до бюджету 23,9 млрд.грн. податку на прибуток, що на 74,2% більше, ніж за 2017 рік.

Позики

Зобов'язання за позиками станом на 31 грудня 2018 року склали 56,0 млрд.грн. порівняно з 59,3 мільярдів гривень станом на 31 грудня 2017 року. Найбільшу частину позик станом на 31 грудня 2018 року складають позики, отримані у гривнях – 44,3% всіх позик Групи. Протягом 2018 року Група погасила зобов'язання перед ЄБРР на суму 300 мільйонів доларів США. Середньозважені ефективні відсоткові ставки у розрізі валют позик наведено у Примітці 13 до консолідованої фінансової звітності.

Робочий капітал

Станом на 31 грудня 2018 року робочий капітал Групи становив 103,3 мільярдів гривень порівняно з 93,0 мільярдами гривень станом на 31 грудня 2017 року. Його структуру наведено на графіку. Зростання вартості робочого капіталу відбулось здебільшого за рахунок приросту дебіторської заборгованості на 6,9 мільярдів гривень внаслідок підвищення цін реалізації природного газу, а також збільшенню запасів на 5,4 млрд.грн. внаслідок збільшення обсягів природного газу та середньозваженої собівартості газу.

4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Екологічна політика

Екологічна політика Компанії гармонізована з положеннями Закону України „Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики”, Закону України „Про охорону навколишнього природного середовища”, ДСТУ ISO 14001 „Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування”.

Основні досягнення у сфері екології та охорони довкілля у 2018 році:

- 1) Своєчасне і якісне виконання Плану екологічних та соціальних заходів, передбачених кредитною документацією з МБПП від 30.12.16, що дозволило компанії залучити фінансові ресурси та підтвердити статус надійного контрагента. Виконання Плану дій наблизило стандарти діяльності Компанії до вимог екологічної та соціальної політики таких міжнародних організацій, як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, ОПІС та інших провідних компаній світу. У рамках впровадження систем менеджменту, Компанія пройшла зовнішній аудит та отримала від авторитетного міжнародного органу з сертифікації TÜV SÜD Management Service GmbH сертифікати на відповідність вимогам ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, OHSAS 18001:2010 та ISO 50001:2014. Крім цього, Компанія успішно пройшла наглядовий аудит третьої сторони на відповідність вимогам ISO 9001:2015. Таким чином, в Компанії побудована та функціонує Інтегрована система менеджменту у сферах якості, екології, охорони праці енергетичного менеджменту.
- 2) У 2018 році Нафтогаз України розробив та впровадив СОУ „Захист довкілля. Ліквідування забруднень ґрунтів і водних об'єктів нафтою та нафтопродуктами. Правила”. Вперше у цьому нормативному документі встановлено класифікацію аварій за рівнями залежно від обсягів розлитої нафти та нафтопродуктів, наведено порядок оповіщення зацікавлених сторін, наведена градація забруднення ґрунтів, яка на даний час є відсутньою в Україні. Таким чином даний стандарт матиме широке практичне застосування і слугуватиме посібником при ліквідації наслідків аварійних ситуацій для підприємств нафтогазової галузі України.
- 3) У 2018 році продовжено реалізацію пілотного проекту Світового банку з впровадження системи моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (МЗВ) на підприємствах Групи Нафтогаз. У проекті беруть участь: Нафтогаз, VERICO (Німеччина), Укртрансгаз, проект PMR Світового банку, Carbon Limits (Норвегія), TMS (Україна). В рамках проекту проведено огляд технологічних процесів, видів діяльності, джерел викидів парникових газів та матеріальних потоків, підготовлено пакет необхідних документів, в т.ч. звіт про викиди парникових газів, який було верифіковано незалежним верифікатором VERICO (Німеччина). Група Нафтогаз та Укртрансгаз готові працювати в системі МЗВ та системі торгівлі квотами на викиди парникових газів після їх запровадження в Україні (орієнтовно в 2019-2020 роках). Досвід з розроблення плану моніторингу, складання звіту про викиди парникових газів буде розповсюджено на інші підприємства Групи.
- 4) Підписано Меморандум про порозуміння щодо скорочення неорганізованих викидів метану в ланцюжках поставок газу в Україні між ЄБПП, Мінприроди та Нафтогазом України.
- 5) Впроваджено процедури, направлені на подальшу екологізацію діяльності Компанії:
  - в рамках реалізації проекту „Зелений офіс” в Компанії впроваджується роздільний збір відходів; під час закупівель товарів, робіт та послуг, які можуть мати негативний вплив на довкілля, передбачено проведення оцінки відповідності постачальника екологічним вимогам законодавства та Компанії;
  - під час прийняття на роботу нові співробітники проходять інструктаж з екологічної та радіаційної безпеки.

4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ (Продовження)

Витрати на заходи з охорони довкілля

У 2018 році підприємствами Групи на охорону навколишнього природного середовища витрачено 141 мільйон гривень, у тому числі капітальні інвестиції 3 мільйони гривень та поточні витрати 138 мільйонів гривень.

Інвестиції в енергоефективність

Структура використання енергоресурсів підприємствами Групи

У 2018 році підприємства Групи використали на технологічні потреби паливно-енергетичні ресурси (ПЕР) в обсязі 3,3 мільйони тон у нафтовому еквіваленті, в тому числі:

- природного газу – 3,5 мільярдів кубічних метрів;
- електроенергії – 1,3 мільярдів кВт*год;
- теплової енергії - 710,7 тисяч Гкал;
- нафти та газового конденсату – 104,7 тисяч тон;
- інших видів ПЕР – 300,5 тисяч тон у нафтовому еквіваленті.

Економія енергоресурсів

Фактична економія енергоресурсів перевищила плановий показник на 45,97 тисяч тон у нафтовому еквіваленті, в тому числі: 45,69 мільйонів кубічних метрів природного газу; 3,57 мільйонів кВт*год електроенергії; 67,29 тисяч Гкал теплової енергії; 0,75 тон у нафтовому еквіваленті інших видів палива.

Впровадження системи енергоменеджменту

Впродовж 2016-2018 років в Компанії здійснено роботу з впровадження Системи енергоменеджменту відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 50001 як складової інтегрованої системи управління Компанією.

В серпні 2017 правлінням Компанії затверджено Політику енергоефективності, Цілі та завдання в сфері енергетичного менеджменту на період 2017-2020 років.

У вересні Міжнародним органом з сертифікації TUV-SUD Management Service GmbH (Німеччина) проведено оцінку відповідності інтегрованої системи менеджменту структурних підрозділів Компанії вимогам міжнародних стандартів ISO 14001, OHSAS 18001 та ISO 50001. За результатами проведеного аудиту в Компанії підтверджено відповідність системи енергетичного менеджменту вимогам ISO 50001:2011 (енергетичний менеджмент) та видано відповідний сертифікат (реєстраційний номер: 12 340 55484 TMS).

Безпека праці

Заходи та результати в сфері охорони праці в 2018 році

Протягом 2018 року впроваджено системи управління охороною праці (СУОП) у 15 департаментах Компанії, підготовлено 24 інформаційні повідомлення про суттєві нещасні випадки у групі Нафтогаз, які надавалися Наглядовій раді.

4. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ (Продовження)

У 2018 році проведено 24 перевірки з питань охорони праці, екології та промислової безпеки підприємств групи та їх філій. Аудиторська компанія Deloitte здійснила технічний аудит виробничих об'єктів АТ „Укртрансгаз”, АТ „Укртранснафта” та ПАТ „Укрнафта” з питань охорони праці та екологічної безпеки.

Упродовж 2018 року на підприємствах Групи атестовано за умовами праці 1338 робочих місць. За результатами атестації розробляються та вживаються заходи щодо покращення умов праці.

З метою підвищення готовності до реагування на надзвичайні ситуації і посилення цивільного захисту у 2018 році на підприємствах Групи було проведено 40 комплексних об'єктових навчань (взяли участь 1 270 осіб), 62 комплексні об'єктові тренування (взяли участь 2 480 осіб), 183 об'єктові тренування спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту (взяли участь 3 313 осіб), 1 231 протипожежне об'єктове тренування (взяли участь 15 393 особи), 1 967 протиаварійних об'єктових тренувань (взяли участь 19 670 осіб).

На підприємствах Групи проводяться заходи щодо антитерористичної захищеності важливих об'єктів, що включають обладнання об'єктів технічно-інженерними засобами охорони, проведення навчання працівників з протидії можливим проявам терористичного характеру, облаштування об'єктів групи засобами спостереження, посилення контролю за доступом користувачів до ресурсів інформаційно-телекомунікаційних систем тощо.

Завдяки впровадженню в повному обсязі заходів з безпеки дорожнього руху, значно зменшилась кількість випадків травмування працівників внаслідок ДТП.

Інвестиції в охорону праці

Інвестиції підприємств Групи в охорону праці у 2018 році збільшилися на 22% і склали 264 мільйонів гривень в порівнянні з 205 мільйонами гривень у 2017 році.

Обсяг фінансування таких заходів на виробничих підприємствах Групи в середньому склав 2,2% від фонду оплати праці цих підприємств за 2018 рік, що перевищує нормативну частку (0,5%), встановлену чинним законодавством України про охорону праці.

5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА КАДРОВА ПОЛІТИКА

Робота з персоналом

Кількісні та якісні характеристики персоналу групи Нафтогаз

Станом на 31 грудня 2018 року облікова кількість штатних працівників на підприємствах Групи становила 68 386 працівників.

Серед загальної кількості штатних працівників у 2018 році нараховувалося керівників – 7 990 осіб (11,7%), професіоналів та фахівців – 13 056 осіб (19,1%), технічних службовців – 284 особи (0,4%), кваліфікованих та інших робітників – 47 056 осіб (68,8%).

У гендерній структурі підприємств Групи частка чоловіків (78,4% або 53 636 осіб) переважає над часткою жінок (21,6% або 14 750 осіб), що обумовлено специфікою виробничої діяльності.

Більшість персоналу Групи – 40 694 осіб (59,5%) – складають співробітники, що знаходяться в найбільш економічно і соціально активному віці – від 30 до 50 років. Частка співробітників у віці до 30 років – 6 809 осіб (10%); до 50 років – 18 750 осіб (27,4%); пенсіонерів за віком – 2 133 особи (3,1%).

У 2018 році коефіцієнт плинності персоналу по Групі Нафтогаз склав 3,9% (при середньому показнику по Україні згідно з загальногалузевими оглядами ЕУ – 19%).

З метою залучення, збереження і мотивування керівників, які мають необхідні навички, знання та компетенції, до досягнення цілей, визначених Корпоративною стратегією, та встановлення єдиних принципів визначення винагороди керівників, у 2018 році розроблено та впроваджено політику щодо встановлення розміру базової винагороди членам правління Компанії та керівників акціонерних товариств Групи (далі разом – керівники) та систему управління змінною частиною винагороди керівників – преміювання за досягнення цілей та ключових результатів. Встановлено цілі керівникам.

Соціальне забезпечення

Соціальна політика Групи є важливим інструментом для залучення, утримання, соціального захисту кваліфікованих працівників, чії професійні вміння на даний момент є унікальними та дефіцитними. Значною мірою він впливає на створення позитивного мотиваційного клімату та є реальною конкурентною перевагою Групи на сучасному ринку праці.

Соціальний розвиток та соціальні заходи підприємств Групи включають добровільне медичне страхування та медичне обслуговування працівників, страхування від нещасних випадків, оздоровлення та відпочинок працівників та членів їх сімей, утримання об'єктів соціальної інфраструктури, виплату матеріальної допомоги.

Взаємодія з освітніми організаціями

17 вищих навчальних закладів та 5 середньо-спеціальних навчальних закладів, провідні бізнес-школи та тренінгові компанії у 2018 році було залучено до різних форм співпраці з підприємствами Групи. Продовжено розвиток взаємовигідних відносин з навчальними закладами, які здійснюють підготовку профільних фахівців.

5. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ТА КАДРОВА ПОЛІТИКА (Продовження)

Взаємодія з місцевими громадами

Підприємства Групи є ключовими партнерами місцевої влади та громад, на території яких здійснюють видобуток вуглеводнів.

На підприємствах Групи діє Порядок взаємодії з зацікавленими сторонами¹ та Кодекс корпоративної етики², які визначають єдині принципи і підходи в сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та благодійності. Порядок та Кодекс розроблені відповідно до чинного законодавства України, а також міжнародних стан-дартів ISO 26000:2010 „Керівництво з соціальної відповідальності”, SA 8000.

Соціальні інвестиції групи Нафтогаз

Навіть після вступу в силу Закону №3038 про відрахування 5% ренти, завдяки якому видобуток вуглеводнів став одним з основних наповнювачів місцевого бюджету, підприємства Групи продовжують виконувати соціальні угоди, спрямовуючи додаткові кошти на потреби громад. Ця робота триватиме і надалі. АТ „Укргазвидобування” у 2018 році перерахувало на розвиток інфраструктури територій присутності більше 40 мільйонів гривень, завдяки чому місцева влада отримала необхідні ресурси для вирішення соціальних проблем та підвищення якості життя людей.

Благодійність

Колектив Групи приділяє значну увагу благодійній допомозі військовим частинам і підрозділам ЗСУ, залученим до проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на території Донецької та Луганської областей, а також медичним закладам.

У 2018 році співробітники спрямували більше 10 мільйонів гривень на засоби захисту та спорядження для українських бійців, а також закупили необхідного медичного обладнання для лікування поранених та постраждалих воїнів.

Також у 2018 році за ініціативи Компанії та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.03.2018 №172-р „Про відчуження нерухомого майна дочірньої компанії „Газ України” Нафтогаз безоплатно передав шість квартир вартістю більше 3 мільйонів гривень у місті Києві Національній поліції для забезпечення житлом учасників антитерористичної операції, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України та отримали інвалідність внаслідок поранення, контузії або каліцтва, одержаних під час безпосередньої участі в АТО.

¹http://www.naftogaz.com/files/official_documents/Procedure_for_Interaction_with_Stakeholders_UA.pdf

² <http://www.naftogaz.com/files/HR/Naftogaz-Code-Ethics.pdf>

6. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

До змісту

Основні фінансові ризики описано у Примітці 23 до консолідованої фінансової звітності.

Протягом 2018 року продовжувалась робота з побудови ефективної комплексної системи управління ризиками та координації процесу управління ризиками у Групі Нафтогаз. Так, у липні 2018 року Наглядова рада затвердила Декларацію готовності до ризику (Risk Appetite Statement) Групи. Цей документ враховує кращий світовий досвід та визначає ризик-апетит Компанії, тобто рівень та обсяг ризику, який Компанія та Група готові понести виходячи зі своїх фінансових та операційних можливостей, і при цьому зможе досягнути своїх стратегічних та операційних цілей. Декларація готовності до ризику містить обмеження не тільки для існуючих ризиків, які зокрема були виявлені під час річної оцінки ризиків, але і потенційно для мають вагомий вплив на досягнення Корпоративної стратегії Нафтогазу. Нафтогаз став першою державною компанією України, яка розробила та затвердила Декларацію готовності до ризику.

Протягом 2018 року велась активна робота з розбудови функціональної вертикально інтегрованої системи управління ризиками в Групі Нафтогаз. У рамках впровадження практики управління ризиками в ділову культуру на всіх підприємствах Групи були затверджені внутрішні документи з управління ризиками.

Також у 2018 році було розроблено низку внутрішніх документів, що визначають порядок управління специфічними ризиками, а саме Методику та Регламент управління фінансовими ризиками, Регламент управління податковими ризиками, Політику управління ризиками інформаційної безпеки. Серед іншого, із активним залученням Служби управління ризиками було розроблено модель оптимізації балансу газу з метою управління цільовим підходом до закупівель природного газу Компанією. Дана модель введе Компанію на новий рівень планування закупівель газу та формування балансу.

Крім того, протягом 2018 року була проведена річна оцінка ризиків Компанії та підприємств Групи, і у результаті було сформовано єдиний Реєстр ризиків Групи Нафтогаз.